

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

4 juni 2008

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs
en tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997
wat de werkingsbudgetten betreft**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de heer Dirk De Cock**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, de heer Leo Pieters;

de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert, de heer Hans Schoofs;

de heer Dirk De Cock, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, Jos De Meyer, Luc Martens;

de heer Karlos Callens, de dames Margriet Hermans, Fientje Moerman;

de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Kris Van Dijk;

de heer Jef Tavernier.

Zie:

1667 (2007-2008)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendementen

INHOUD

	Blz.
1. Vooraf	4
2. Uiteenzetting door de heer Patriek Delbaere (OVSG).....	4
3. Uiteenzetting door de heer Urbain Lavigne (GO!).....	5
4. Uiteenzetting door mevrouw Lieve Vansintjan (OKO).....	7
5. Uiteenzetting door mevrouw Mieke Van Hecke (VSKO)	8
6. Vragen en opmerkingen van de leden	9

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie hield op 27 mei 2008 een hoorzitting over het ontwerp van decreet betreffende de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 wat de werkingsbudgetten betreft (*Parl. St. Vl. Parl. 2007-08, nr. 1667/1*).

1. Vooraf

De voorzitter: De heer Patrick Weyn, directeur POV (Provinciaal Onderwijs Vlaanderen), is verontschuldigd wegens agendaproblemen. In zijn mail schrijft hij: “Wij kunnen u alvast mededelen dat we volledig achter het financieringsmechanisme staan dat is uitgewerkt in dit decreet.” Voorts heeft de heer Raf Feys van de Onderwijskrant zich verontschuldigd. Hij verwijst naar de artikelen die zijn verschenen in de Onderwijskrant. Ook de twee onderzoekers die werden uitgenodigd, de heer Mike Smet en de heer Dimokritos Kavadias, die aan de basis lagen van onderzoek over de financiering, zijn verhinderd.

Mevrouw An Michiels: Kunnen de onderzoekers donderdagvoormiddag spreken?

De voorzitter: De commissiesecretaris heeft hen gevraagd om schriftelijk te reageren maar daar hadden ze geen tijd voor. Hun agenda is heel druk bezet.

Mevrouw An Michiels: Kan de voorzitter de studies waarop de minister het ontwerp baseert, opvragen?

De voorzitter: We zullen daarvoor zorgen.

2. Uiteenzetting door de heer Patriek Delbaere (OVSG)

De heer Patriek Delbaere, algemeen directeur Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap vzw (OVSG): Het ontwerp vindt zijn oorsprong in een akkoord dat tot stand gekomen is tussen de diverse onderwijsverstrekkers en de minister. Het probleem van de eerlijke financiering is een oud zeer dat teruggaat op onder meer het Tivoli-akkoord van 1996. In 2006 is de verhouding van 76/100 die deel uitmaakt van dat akkoord, ingevuld. Voorts was er de studie van Deloitte & Touche in verband met de objectiveerbare verschillen. Dat is

een gecontesteerde studie: de conclusies stemmen niet altijd overeen met de meningen van de onderwijswereld. Uiteraard is er ook het regeerakkoord dat een gelijke financiering op basis van leerling- en schoolkenmerken in het vooruitzicht stelde.

De uitgangspunten van OVSG staan in een memorandum van 2004. Schoolbesturen moeten over de nodige subsidiëring beschikken om een volwaardig schoolbeleid te kunnen voeren. OVSG was immers de mening toegedaan dat de middelen van de onderwijsvoerders niet voldoende waren om in te spelen op alle stijgende onderwijsbehoeften. Anderzijds stelde OVSG in het memorandum dat inrichtende machten met gelijkaardige taken en wettelijke verplichtingen op een gelijkaardige manier moeten worden betoelaagd.

OVSG heeft het nieuwe model getoetst aan dat memorandum en heeft er zijn akkoord aan gegeven. Het is duidelijk dat de regering meer middelen ter beschikking stelt, met name 85 miljoen euro voor het basisonderwijs en 40 miljoen euro voor het secundair onderwijs. Uiteraard waren meer middelen welkom geweest, maar desondanks gaat het om een substantiële verhoging van de middelen voor het leerplichtonderwijs. OVSG is akkoord met het uitgangspunt dat naast basisfinanciering de leerlingenkenmerken en de kansenindicatoren een bijkomend werkingsbudget genereren.

OVSG blijft evenwel kritisch zoals ook mag blijken uit het eerste Vlor-advies over de discussienota, als ook uit het tweede advies van de Vlor over het ontwerp van decreet. OVSG sluit zich aan bij de kritische bemerkingen van de Vlor dat de basisfinanciering voldoende moet zijn en dat is tot vandaag niet altijd wetenschappelijk te onderbouwen.

De nieuwe werkwijze zorgt voor een stijging van het werkingsbudget en de gelijkschakeling tussen de onderwijsnetten op het niveau van de leerling. Het model gaat uit van twee voorafnames. Er is voor eerst een voorafname voor het aanbieden van diverse levensbeschouwelijke vakken. Als officieel gesubsidieerd onderwijs, heeft OVSG de grondwettelijke verplichting om alle erkende levensbeschouwelijke vakken in te richten. Dat brengt een aantal extra kosten met zich mee. Die worden in het model gehonoreerd.

Anderzijds is er een voorafname voor het mogelijk maken van de vrije keuze. Ook op dat vlak volgt

het beleid strikt de Grondwet: de vooruitbetaling geldt enkel voor het GO! (Gemeenschapsonderwijs). OVSG heeft daarover een ander standpunt ingenomen, namelijk dat ook het officieel gesubsidieerde onderwijs dat zou moeten kunnen waarmaken. Het model is een compromis, en in deze heeft OVSG geen gelijk gekregen. De bedenking blijft echter gelden.

De basisfinanciering van het basisonderwijs en van het secundair onderwijs verschilt. Daarnaast is een deel van de financiering aan leerlingenkenmerken gebonden. Over de kwestie of de verdeling correct is, kan worden gediscuteerd. Uiteindelijk heeft OVSG zich neergelegd bij het compromis. Het blijft erbij dat het brede wetenschappelijke onderzoek naar de gelijke kansen geen gegevens biedt over de kostenplaats van een leerling in het onderwijs. In andere sectoren, bijvoorbeeld de zorgsector en de ziekenhuissector, is dat beter te monitoren of te berekenen. OVSG blijft erbij dat op termijn een evaluatie van de financiering nodig is. Ook het Vlor-advies dringt daarop aan. Zeker de basisfinanciering moet worden geëvalueerd. Vanaf 1 september 2008 spelen immers factoren als de maximumfactuur. Dat alles staat los van het feit dat de leerlingenkenmerken een aanvaardbaar verschil opleveren.

Op basis van simulaties voor de OVSG-scholen, blijkt dat de werkingsmiddelen in het basisonderwijs gemiddeld stijgen met 130 euro per leerling per jaar, in het secundair onderwijs tussen de 80 en de 360 euro per jaar. De meeste scholen kennen een stijging tussen de 70 en de 160 euro per leerling. Er zijn uitschieters tot 400 euro per leerling maar ook tot 20 euro per leerling.

Voor het officieel gesubsidieerd onderwijs bedraagt het totale pakket van werkingsmiddelen voor het basisonderwijs 85 miljoen euro. Daardoor stijgen de werkingsmiddelen van elke school. Ten gevolge van de leerlingenkenmerken, is er een grote stijging van de werkingsmiddelen van stedelijke scholen, tot zelfs boven de 185 percent. Bij het secundair onderwijs is dat beeld minder uitgesproken. Het gaat dan ook over een geringer aantal scholen. Er is wel een duidelijke stijging, voor alle scholen hoger dan 100 percent.

Bij een compromis zijn er steeds bepaalde aspecten niet gerealiseerd. De gelijke behandeling is nog niet volledig gerealiseerd. Dat bewijzen de budgetten voor leerlingenvervoer, de administratieve omkadering van de koepelorganisatie, het eigendomsonderhoud en de

kleine infrastructuurwerken. Er blijven loonsverschillen tussen meesters-, vak- en dienstpersoneel (MVD) van verschillende onderwijsverstrekkers. Voor het GO! en het gesubsidieerd vrij onderwijs is er een cao. Gemeentelijk en provinciaal onderwijs krijgen geen bijkomende werkingsmiddelen om het MVD-personeel hetzelfde loon te betalen. Als de middelen niet via de werkingsmiddelen gegenereerd worden, komen ze ten laste van de steden en de gemeenten.

Het OVSG wil de grondwettelijk vastgelegde vrije keuze volwaardig invullen. OVSG is van mening dat het evenzeer de voorwaarden vervult dan andere partners in het officiële onderwijs voor de invulling van de vrije keuze.

OVSG heeft zich akkoord verklaard met het voorstel voor een nieuwe financiering, maar ziet het als een compromis. Werkpunten betreffen de vrije keuze, het eigenaarsonderhoud, het leerlingenvervoer, de financiering van de administratieve en de overheadkosten van de koepelorganisatie. Nu moet OVSG die laatste kosten verhalen op de werkingsmiddelen van de scholen, terwijl dat in andere netten niet het geval is.

Prioritair voor OVSG zijn de herfinanciering en bijkomende middelen voor het kleuteronderwijs. Dat staat trouwens ook zo in het compromis, maar op dat moment waren er geen middelen voor. Dat is een zeer actuele kwestie. De herfinanciering van het secundair onderwijs om kostenbeheersing en gelijke kansen mogelijk te maken, is zeker niet afgerond. De regering heeft erkend dat een bijkomende inspanning nodig is. Tot slot benadrukt OVSG het wegwerken van de verschillen in leerlingenvervoer en in de financiering van de koepelwerking.

3. Uiteenzetting door de heer Urbain Lavigne (GO!)

De heer Urbain Lavigne, afgevaardigd bestuurder GO!: De nieuwe financieringswijze baseert zich op twee stellingen. Het GO! gaat akkoord met de nieuwe financiering op basis van deze twee stellingen: gelijke financiering van elk kind met dezelfde noden op basis van leerlingenkenmerken en schoolgebonden kenmerken; elke school moet in eenzelfde situatie over gelijke middelen beschikken.

Er zijn twee componenten die dus een rol spelen: de leerlingenkenmerken enerzijds en de schoolkenmerken anderzijds. Ik ga hier dieper op in om nadien even stil te staan bij enkele specifieke maatregelen,

dus voor het GO! alleen, zoals het transitiefonds en de immunisering van de loonlast van het meesters-, vak- en dienstpersoneel.

Vooreerst zijn er de leerlingenkenmerken. Het GO! is het ermee eens dat een deel van de werkmiddelen bepaald wordt door leerlingenkenmerken. Elke leerling staat immers centraal en heeft recht op gelijke financiering. Het GO! heeft steeds gepleit voor een zo groot mogelijke bandbreedte voor de leerlingenkenmerken. De uiteindelijke bandbreedte, van 14 tot 15,5 percent voor het basisonderwijs en van 10 tot 11 percent voor het secundair onderwijs, zijn echter – gelet op de financiële ruimte – aanvaardbaar.

Het GO! kan zich vinden in de gehanteerde indicatoren voor leerlingenkenmerken, zijnde het opleidingsniveau van de moeder, de schooltoelage, de thuistaal en de woonplaats. Deze indicatoren geven een goede indicatie van het sociale, financiële en culturele kapitaal van de leerling. Het GO! vindt het eveneens positief dat dezelfde indicatoren gebruikt worden voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs, dit wegens de eenduidigheid en de transparantie. Het GO! vraagt dat de overheid ervoor zorgt dat deze indicatoren accuraat, snel, transparant en betrouwbaar kunnen gebruikt worden bij de berekening van het nieuwe financieringssysteem. Er bestaan wel simulaties, maar tot vandaag zijn de juiste cijfers voor volgend schooljaar 2008-2009 onbekend.

Omdat de middelen voor het secundair onderwijs niet zo ruim bemeten zijn als voor het basisonderwijs, riskeren bepaalde secundaire scholen, die niet ‘aantikken’ op leerlingenkenmerken, minder werkmiddelen te ontvangen. Dat is onbespreekbaar. Daarom heeft de minister toegezegd een transitiefonds op te richten dat zal gebruikt worden om de tekorten in de individuele scholen bij te passen zodat geen enkele school minder dotatie krijgt door het nieuwe financieringssysteem dan vandaag het geval is.

Naast de leerlingenkenmerken, zijn er ten tweede de schoolkenmerken en de middelen voor het waarborgen van de vrije keuze. Het GO! heeft als onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap de grondwettelijke plicht ouders en kinderen in Vlaanderen het recht te waarborgen vrij te kunnen kiezen voor een open pluralistisch onderwijs. De opdracht om ouders het recht op vrije keuze te waarborgen, verantwoordt dat het GO! bijkomende middelen genereert. Het waarborgen van de vrije keuze door het GO! veroorzaakt

immers bijkomende uitgaven voor de werking. Zo zijn ook kleinere scholen verplicht de vrije keuze te waarborgen maar ze genereren onvoldoende middelen om de school dan leefbaar te houden. Het GO! is tevreden dat het daarvoor 3 percent extra werkmiddelen krijgt.

De middelen voor het aanbieden van de keuze tussen onderricht in één van de erkende godsdiensten of de niet-confessionele zedenleer is een volgend aspect. Interne berekeningen, zowel op basis van de reëel ingerichte uren als op basis van fysieke normen geven een reële meerkost gaande van 7,5 tot zelfs 11 percent. Het GO! heeft zich desondanks akkoord verklaard met het percentage van 4,5 percent. Dat is een minimaal surplus om de lokalen daarvoor te kunnen inrichten, verwarmen en onderhouden.

Wat de financiering in globo betreft, kunnen we stellen dat er voor het lager onderwijs voldoende middelen zijn, hoewel heel wat middelen bedoeld zijn om het onderwijs kosteloos te maken voor de ouders. Het GO! pleit evenwel voor bijkomende budgettaire inspanningen voor het kleuteronderwijs. Voor het secundair onderwijs bedragen de extra middelen heel wat minder dan die voor het basisonderwijs. Dit betekent dat ze bijna volledig gebruikt worden om eenzelfde financieringssysteem voor het secundair onderwijs voor alle netten mogelijk te maken en er veel minder middelen zijn voor de leerlingenkenmerken. Het GO! hoopt dan ook dat bijkomende middelen in de eerste plaats naar kleuter- en secundair onderwijs zullen gaan.

Tot slot wil ik nog even stilstaan bij enkele bepalingen die rechtstreeks van toepassing zijn op het GO! Zo vindt het GO! de immunisering van de loonlast van het vastbenoemd meesters-, vak- en dienstpersoneel, het zogenaamde MVD-personeel een goede zaak. Het GO! heeft een aanzienlijk aantal vastbenoemde personeelsleden. De return van deze personeelsleden is om een aantal redenen niet optimaal onder meer door ziekteverzuim en de hoge gemiddelde leeftijd.

Het transitiefonds voor het secundair onderwijs is een goede overgangsmaatregel omdat, in afwachting van de volledige uitrol van de leerlingenkenmerken, het ervoor zorgt dat geen enkele van onze secundaire scholen minder ontvangt dan vandaag de dag het geval is.

Kortom, het GO! onderschrijft het nieuwe financieringsbeleid voor het onderwijs. Het geeft invulling

aan het principe dat kinderen met dezelfde behoeften gelijk behandeld worden, rekening houdend met leerlingenkenmerken en schoolkenmerken. Het is daarenboven een compromis tussen de minister en de onderwijspartners dat voldoende evenwichtig en verdedigbaar is.

Voor het basisonderwijs komen er voldoende extra middelen: enerzijds om de verschillende onderwijsnetten op één en dezelfde wijze te financieren of te subsidiëren, anderzijds om financiering of subsidiëring van leerlingenkenmerken mogelijk te maken. Voor het secundair onderwijs bedragen de extra middelen beduidend minder: dat betekent dat er minder geïnvesteerd wordt in de bandbreedte voor de leerlingenkenmerken.

Het GO! apprecieert dat er tegemoetgekomen is aan enkele fundamentele eisen: de toekenning van extra middelen om de vrije keuze te waarborgen, de werkingsmiddelen om de levensbeschouwelijke vakken aan te bieden, de garantie dat geen enkele school over minder middelen zal beschikken dan vandaag het geval is, de gedeeltelijke immunisering van de loonlast van het vastbenoemd meesters-, vak- en dienstpersoneel.

4. Uiteenzetting door mevrouw Lieve Vansintjan (OKO)

Mevrouw Lieve Vansintjan, namens Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers (OKO), de Federatie van onafhankelijke, pluralistische, emancipatorische methodescholen, de Federatie van de Steinerscholen, Vlaams Onderwijsoverlegplatform, de Raad van inrichtende machten van het protestants-christelijk onderwijs: Als kleine onderwijsverstrekkers werden we betrokken bij de besprekingen over het nieuwe financieringssysteem voor de werkingsmiddelen van het leerplichtonderwijs.

Het voorgestelde model voor de verdeling van de werkingsmiddelen van scholen, evalueren we vandaag als een haalbaar compromis. Dat is vooral het geval omdat het werkingsbudget van onze scholen groter wordt dan vandaag het geval is.

Het verdelingsmechanisme houdt enerzijds rekening met geobjectiveerde verschillen tussen de scholen en anderzijds met het sociale profiel van de leerlingen. Daarbij werden keuzes gemaakt. Dat is een verdedigbaar standpunt. Maar alleen als alle scholen kun-

nen beschikken over een stabiele basisfinanciering die, zeker in het basisonderwijs, in combinatie met de kostenloosheid, voldoende hoog is om de kosten van het onderwijs te dekken. Dat moet ook gelden voor de scholen die van de Vlaamse overheid niet de opdracht hebben gekregen om vrijekeuzescholen op te richten of in stand te houden, of om de keuze aan te bieden tussen meerdere cursussen levensbeschouwelijke vakken. Dat moet evenzeer gelden voor die scholen die werken met leerlingen die minder aantikken op de geselecteerde leerlingenkenmerken.

Het is belangrijk voor een school om op tijd te weten over hoeveel overheidsmiddelen ze voor haar werking van het komende jaar kan beschikken. Dat is zeker het geval voor de lestijdenpakketten, voor de puntenenveloppen en voor de middelen die via de scholengemeenschap komen, maar ook voor het werkingsbudget. We zouden graag inzicht hebben in de wijze waarop het globale bedrag wordt samengesteld.

Het berekeningsmechanisme is complex en maakt gebruik van leerlingengegevens die deels uit centrale databanken worden gehaald. Dat is positief omdat de scholen dan niet jaarlijks deze gegevens moeten opvragen. Om een beeld te krijgen van de grootte van de groep leerlingen die aantikken op een van de indicatoren, zijn de schoolbesturen dus aangewezen op de informatie die de overheid aan de school bezorgt. OKO is vragende partij om die informatie, anoniem, te krijgen.

Leerlingenkenmerken kunnen erg verschillend zijn per vestigingsplaats. Dat geldt zeker voor een paar van onze scholen die vestigingsplaatsen hebben die op veel meer dan twee kilometer van elkaar gelegen zijn. We willen graag deze parameters kennen per vestigingsplaats zodat het interne beleid hier kan op afgestemd worden.

Tot slot nog een paar kanttekeningen. De infrastructuurmiddelen voor scholen zijn geen onderdeel van dit akkoord, dat is algemeen geweten. We willen toch wijzen op de specifieke situatie van de echt nieuwe scholen. Dat vormt immers ook een objectief verschil tussen scholen. Groepen ouders die in het vrij onderwijs een nieuwe school willen oprichten vanuit een specifiek pedagogisch concept of vanuit een levensbeschouwelijke minderheid, stoten op vele moeilijkheden. Er is het probleem van de hoge oprichtingsnormen voor die scholen die nooit onder de vrije keuzeregeling kunnen vallen, het probleem

van het leerlingenvervoer voor de leerlingen die voor de school van hun godsdienst of levensovertuiging ver moeten rijden. Voor hen allemaal bestaat het probleem van het zoeken, vinden en betalen van een gebouw dat voldoet aan de veiligheidsnormen en geschikt is om als schoolgebouw te worden gebruikt. Dat is een haast onmogelijke opdracht, het legt een hypotheek op het reëel uitbouwen van de vrijheid van onderwijs. Zou het niet mogelijk zijn om voor de eerste jaren van het bestaan van een school te denken aan een soort van huursubsidie?

Voor de toekenning van werkingsmiddelen werd opnieuw gekozen voor het aantal leerlingen als uitgangspunt. Hoe meer leerlingen in een bepaald onderwijsniveau, hoe meer geld, in een gecorrigeerde rechte evenredigheid. Dat lijkt ons een valabel systeem als er met dat geld uitgaven moeten worden gedaan voor de concrete schoolorganisatie.

Niet alle onderwijsbehoeften mogen echter op een louter lineaire manier worden benaderd. In de toekomst moeten er nog afspraken gemaakt worden over personeelsmiddelen voor de scholen, maar ook over middelen die voor de koepels of voor de begeleidingsdiensten kunnen worden ingezet. Als kleine onderwijsverstrekkers groeperen we vier federaties die in het vrij onderwijs scholen vertegenwoordigen die vertrekken vanuit een geheel eigen pedagogisch concept. Willen die scholen, die niet zo talrijk zijn in Vlaanderen, een reële kans krijgen om kwaliteitsvol onderwijs te blijven aanbieden dan is een minimaal aantal stafmedewerkers op het overkoepelende niveau noodzakelijk. Dan moeten de scholen niet langer mensen en middelen ter beschikking stellen voor het schooloverstijgende werk.

5. Uiteenzetting door mevrouw Mieke Van Hecke (VSKO)

Mevrouw Mieke Van Hecke, directeur-generaal van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO): Het is ondertussen 50 jaar geleden dat het Schoolpact, dat de oprichting door de overheid van scholen van vrije keuze mogelijk maakte evenals de subsidiëring van het vrij onderwijs, werd ondertekend. Het Arbitragehof heeft op 2 april 1992 bevestigd dat de overheid, als zij de grondwettelijke vrijheid van onderwijs niet louter theoretisch wil houden, de vrije scholen moet subsidiëren.

Toch bedroeg in het schooljaar 1996-1997 de gemiddelde verhouding tussen de subsidiëring van leerlin-

gen in het gemeenschaps- en het vrij onderwijs nog 100/32,3. Na opeenvolgende financiële injecties was die verhouding in 2006 al 100/64 geworden, terwijl bij de uitvoering van het Tivoli-akkoord in deze legislatuur al 100/78 werd bereikt. Vandaag landen we in de gelijke behandeling, waarbij ik wel nog enkele kanttekeningen zal maken.

Ik herinner in dat verband aan de studie van Deloitte & Touche – afwisselend geprezen en verguisd – die de objectiveerbare verschillen tussen het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs enerzijds en het gemeenschapsonderwijs anderzijds begrootte op 7,5 percent. Dat komt precies overeen met wat in het akkoord staat voor de decretale opdrachten inzake het aanbieden van levensbeschouwelijke vakken en de vrije keuze, terwijl in het percentage van de genoemde studie ook nog andere parameters waren verrekend: de ongelijke behandeling in verband met leerlingenvervoer, de verloning van het MVD-personeel en de financiering van infrastructuur.

Toch heeft het VSKO het voorliggende akkoord met overtuiging ondertekend. Het is een gigantische stap voorwaarts, want voortaan kijkt de overheid bij de verdeling van de werkingsmiddelen in het leerplichtonderwijs niet meer naar het onderwijsnet maar naar het kind en de school. Daarbij wordt terecht uitgegaan van de volgende principes: voldoende basisfinanciering voor kwaliteitsvol onderwijs, aandacht voor de leerlingenkenmerken (de specifieke noden van kinderen met ongelijke kansen) en het gewicht van de objectieve verschillen.

Gezien de aanzienlijke middelenstijging (78 miljoen euro in het lager en bijna 38 miljoen euro in het secundair onderwijs), hebben wij ons akkoord verklaard met de immunisering van de MVD-middelen in het GO! en met het transitiefonds voor het GO! Dit laatste wordt gefinancierd met extra middelen. Geen enkele school mag er immers op achteruitgaan bij de inwerkingtreding van het nieuwe financieringssysteem. Hiermee geven wij mee gestalte aan de solidariteit tussen de koepels.

Het VSKO gaat ook akkoord met de keuze van de vier leerlingenkenmerken, al is het wel zo dat veel kenmerken elkaar overlappen. Heel veel leerlingen uit bepaalde wijken en scholen zullen meer dan eens ‘aantikken’. Wij suggereerden om een tweede kenmerk bij hetzelfde kind minder door te rekenen, bijvoorbeeld slechts 75 percent van het eerste enzovoort. Dat bleek evenwel niet mogelijk, omdat de bestanden bestaan uit school- en niet uit leerlingengegevens.

Toch werd een zekere correctie op de invloed van leerlingenkenmerken aangebracht. Als bijvoorbeeld alle kinderen van een school aantikken op een bepaald kenmerk, zou dat te veel middelen genereren. De inspanningen kunnen immers juist dankzij de grote doelgroep efficiënter gebundeld worden. De correctiefactor bestaat in de invoering van een maximum per school voor de leerlingen die aantikken op één kenmerk. Zo zullen voor het criterium 'taal' in het lager onderwijs alle kinderen die boven het percentage van 54 percent van het totaal aantal kinderen uitkomen, geen bijkomende middelen genereren.

Naast deze gelukkige regeling voor de verdeling van de werkingmiddelen, blijven er nog noden. Ze werden daarnet al opgesomd en ik sluit mij daarbij aan. Een daarvan is de basisfinanciering van kleuters, die moeilijk blijft omdat een kleuter een lagere puntenwaarde genereert dan een leerling in het lager onderwijs, en omdat er bovendien sprake is van een uitvoeringspercentage van slechts 88 percent. Dit probleem stelt zich nog in ruimere mate voor autonome kleuterscholen. Daarnaast moet ook gepleit worden voor meer middelen voor sommige opleidingen in het secundair onderwijs met een hoge kostprijs.

Verder houdt ook nog een ongelijkheid tussen de netten stand. Heel wat sterke gemeenten en steden geven bijkomende werkings- en personeelsmiddelen aan het onderwijs. Een van de conclusies van het kerntaken-debat in Vlaanderen, zoals vastgelegd in het protocol van 25 april 2003, was dat dit zou eindigen van zodra de gelijke financiering geregeld was. Een andere conclusie bestond in een oproep aan de gemeenten om het onderwijsbeleid te verzelfstandigen zodat ze een correcte regierol kunnen opnemen, los van hun verantwoordelijkheid als rechtstreeks betrokkene.

Een andere blijvende ongelijkheid heeft te maken met de aparte budgetten in de begroting Onderwijs. Het gaat om een bedrag van 4 miljoen euro voor leerlingenvervoer, een post die destijds is ingevoerd om de implementatie van het recht op vrije keuze te garanderen. Uit de praktijk blijkt dat de bussen niet alleen worden gebruikt voor vervoer van thuis naar school en omgekeerd, maar ook voor andere activiteiten zoals bijvoorbeeld zwemmen. Voor het vrij onderwijs betekent dat laatste een belangrijke bijkomende kostprijs. Dit voordeel voor het GO! zal vooral consequenties hebben bij de implementatie van het decreet Kosteloosheid in het basisonderwijs, meer bepaald bij de invoering van de maximumfactuur voor extramurosactiviteiten.

In het regeerakkoord werd ook beloofd dat men iets aan de koepelfinanciering zou doen, wat nog niet het

geval is. De ondersteuning van het GO! blijft wel in de begroting staan. Tot slot is er nog het grote probleem van de middelen voor infrastructuur. Ik wijs op de middelen die het GO! krijgt voor onderhoud en het probleem van de financiering van de eigen inbreng van 30 of 40 percent van investeringsmiddelen door vrije scholen. Niettemin is onze algemene conclusie positief.

6. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Kris Van Dijck: Doelt mevrouw Van Hecke met de bijkomende middelen die lokale overheden in onderwijs investeren, op de werking of ook op de infrastructuur?

Mevrouw Mieke Van Hecke: Ik vind het logisch dat steden en gemeenten uit algemene middelen inspanningen doen voor de infrastructuur. Ik had het eerder over bijkomende werkingsmiddelen, die men nominatim in de begroting inschrijft maar die ook soms verdoken zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan steun vanuit de technische dienst van de gemeente. Sommige gemeenten verlenen daarenboven een uitbreiding van de middelen voor personeelsomkadering, bijvoorbeeld om grote klassen te splitsen. Anderzijds zijn er gemeenten die zonder meer elk jaar een bijkomend budget aan hun scholen geven of onrechtstreeks aan de oudercomités. Dat betekent vaak oneerlijke concurrentie.

Mevrouw An Michiels: Alle sprekers lijken akkoord te gaan met het nieuwe systeem op voorwaarde dat de basisfinanciering voldoende is. Sommige scholen in het GO! met weinig aantikkende leerlingen zullen er initieel op achteruitgaan, vandaar het transitiefonds. Doet dit probleem zich ook voor in de andere netten en, zo neen, waarom niet?

De heer Patriek Delbaere: In het onderwijs van steden en gemeenten is dat niet het geval. Geen enkele school zal minder dan 100 percent van vandaag ontvangen. Dat komt ten eerste omdat wij historisch behoren tot het gesubsidieerde net, dat minder middelen had. Ten tweede tikken wij als officiële school aan op het kenmerk levensbeschouwelijke vakken. Ten derde rekruteert ons onderwijs – in het bijzonder in Antwerpen, Gent en Brussel – ook uit kansarme buurten.

Mevrouw Mieke Van Hecke: Wij benadrukken de basisfinanciering omdat wij een correcte verhouding tussen haar en de leerlingenkenmerken willen. Het vrij onderwijs krijgt om historische en sociologische redenen minder uit de bandbreedte van de leerlingen-

kenmerken. Toch gaat de basisfinanciering van geen enkele vrije school achteruit in het nieuwe systeem. Het koppelen aan de leerlingenkenmerken en daaruit besluiten dat de basisfinanciering niet voldoende is voor scholen zonder leerlingen die ‘aantikken’ klopt niet. In het katholiek onderwijs gaan alle scholen erop vooruit wat de basisfinanciering betreft, waarbij scholen met meer leerlingenkenmerken meer vooruitgaan.

Mevrouw An Michiels: Er werden ondertussen al heel wat decreten goedgekeurd die hun invloed zullen hebben op de besteding van de basisfinanciering. Zal de basisfinanciering volstaan om daaraan te voldoen?

Mevrouw Mieke Van Hecke: Bijna alle scholen in ons net krijgen meer dan wat zij vorig jaar kregen om onder meer de kosteloosheid te compenseren.

De heer Urbain Lavigne: De simulatie heeft bewezen dat voor een aantal GO!-scholen de dotatie vermindert in het nieuwe systeem. Vandaar het transitiefonds voor tien jaar. De enige verklaring is dat de basisfinanciering licht daalt voor aso-scholen met weinig leerlingenkenmerken zoals het Atheneum van Keerbergen. Ook voor mij was dat resultaat een verrassing.

De heer Jef Tavernier: Iedereen lijkt de gehanteerde leerlingen- en schoolkenmerken goed te vinden. Of zijn er toch bedenkingen?

Mevrouw Mieke Van Hecke: Het zijn misschien niet de beste, maar er zijn ook geen betere. Er werd niet ingegaan op de suggestie om de gezinssituatie mee te nemen (alleenstaande ouders), omdat uit onderzoek bleek dat dit op zich geen indicatie was van ongelijke kansen, alleen als het samenvalt met inkomen of woonplaats. De wetenschappelijke verantwoording van de keuze van de vier leerlingenkenmerken, zoals deze werd opgenomen in de conceptnota ‘financiering’ van de minister, geeft voldoening. De aftopping is een goede correctie in het geval van overlapping.

De schoolkenmerken spelen niet zozeer bij de financiering als wel bij de omkadering, die voldoende moet zijn voor kwaliteitsvol onderwijs. In het voorliggend ontwerp van decreet gaat het over de verdeling van de werkingsmiddelen.

Mevrouw An Michiels: Ik dacht altijd dat de bestaande ongelijke financiering verklaard werd door het eigen pedagogisch project van het vrij onderwijs. Door in de nieuwe logica te stappen, dreigt een deel

van die eigenheid verloren te gaan. Vreest u niet dat een aantal scholen gaan weigeren om helemaal mee te gaan, net omdat ze hun eigenheid zeer sterk willen beklemtonen?

Mevrouw Mieke Van Hecke: Neen. Onze vrijheid is niet de kostprijs die wij moeten betalen voor meer middelen. Er staat nergens dat de overheid het recht krijgt om de pedagogische invulling op te leggen. Zij mag wel in ruil voor de middelen voorwaarden opleggen. Wij zullen bewaken dat die beperkt blijven tot minimumeisen die betrekking hebben op het onderwijs *sensu stricto* en bijvoorbeeld niet op de organisatiestructuur. Het is de taak van het parlement erover te waken dat de minimale kwaliteitseisen ruimte laten voor alle netten om een invulling te geven aan het eigen pedagogisch project. Wij blijven alvast alert.

De juridische basis van de financiering is de invulling van een overheidsopdracht, met name onderwijs aan alle kinderen onder 18 jaar op ons grondgebied. Maar de vrijheid van onderwijs blijft grondwettelijk gegarandeerd. Hoeveel de genoemde kwaliteitseisen mogen gaan, is een discussie die nog moet gevoerd worden. Maar ik ben het principieel oneens met de stelling dat de financiering de overheid het recht geeft om de vrijheid van onderwijs in te perken. Ik zie ook niet dat zij dit vandaag van plan is.

De heer Kris Van Dijck: Vinden de sprekers niet dat de slogan ‘Vlaanderen wees wijs, investeer in uw basisonderwijs’ stilaan achterhaald is?

Mevrouw Mieke Van Hecke: Het kleuteronderwijs vormt daar een onderdeel van, en alle sprekers hebben hun zorg over de financiering daarvan uitgedrukt. We zijn er dus nog niet. Bovendien zijn hiermee alleen de werkingsmiddelen geregeld. Blijft de omkadering, de ondersteuning van directies en dat is niet het einde van het verlanglijstje. Er zijn nog noden op alle echelons.

De verslaggever,

De voorzitter,

Dirk DE COCK Monica VAN KERREBROECK